

HAUERSLEVIA PULVERULENTA

WEER EEN INTERESSANTE NIEUWE TRILZWAM VOOR NEDERLAND¹

Aafke Buijs aafkebuijs@gmail.com

Buijs, A. 2021. *Hauerslevia pulverulenta*, new for The Netherlands. *Coolia* 64(2): 83–85.

The heterobasidiomycete *Hauerslevia pulverulenta* (Hauerslev) P. Roberts is found for the first time in The Netherlands. The collection is described and illustrated. This species is characterized by sterigmata remarkably confluent at their base, and slenderly boat-shaped spores.

In landgoed Zoomland, nabij Bergen op Zoom, eigendom van Brabants Landschap, is de afgelopen jaren flink gekapt. Productiebos in ruil voor een meer natuurlijk, inheems bos. Vandaar dat het naaldhoutperceeltje direct naast de ingang aan de Klaverveldenweg, waar ik af en toe rondstruin op zoek naar myxomyceten en ander klein spul, ineens verdwenen was. Er resteerden nog slechts snippers die te vers waren om al duidelijke schimmelvorming te vertonen.

Het pad vervolgens tref je aan de ene zijde een houtwal, tegen de doorgaande weg aan, en aan de andere kant een gemengd bos. Een deel van de struiken op de houtwal is één of twee jaar geleden gesnoeid en van de stomp is de bast losgekomen bij het afsterven. Een ideaal microklimaatje voor klein spul, want de regen van de voorgaande dagen met de schaduw van de bestaande vegetatie zorgt nog lang voor een vochtig biotoopje, leek me.

Eénmaal thuis viel de oogst toch wat tegen, op één stukje na dat wat meer in petto bleek te hebben dan wat conidiale structuren.

‘Voorzichtig te werk gaan’ was het adagium, want er was maar weinig materiaal en omdat de binnenkant van de bast uit richeltjes bestond, was het dubbel opletten. En welke kleuring kon ik het best kiezen, ook zoiets ...

Achteraf bleek Congorood goed gekozen. Wat direct opviel bij het bekijken onder de microscoop waren de samengedrukte sterigmen bij het merendeel van de waargenomen basidia, met name aan de basis, wat de indruk van een gedeeltelijke septe zou kunnen geven, hoewel ik zo’n (schijn)septe niet heb gezien. Aanvankelijk sta je er niet zo bij stil, maar uiteindelijk blijkt dat een typisch kenmerk te zijn: de aan de basis samen opgaande sterigmen die naar de uiteinden toe meer uit elkaar gaan staan.

Figuur 1. Geribbelde binnenzijde bast loofboomstomp met *Hauerslevia pulverulenta*.

1. Dit is Aflevering 5 in een serie over de Trilzwammen, Heterobasidiomyceten, in Nederland en België.

Beschrijving *Hauerslevia pulverulenta* (Hauerslev) P. Roberts

Vondst: 12 oktober 2020, Landgoed Zoomland, Bergen op Zoom, gemengd bos op rijk zand.

Vruchtlichaam: als een zeer dun, grijsig, wasachtig berijpt waas liggend op het substraat. Slechts zichtbaar bij voldoende vochtigheid en bij schuin vallend licht.

Substraat: binnenkant bast loofhoutstomp (vermoedelijk *Acer pseudoplatanus*).

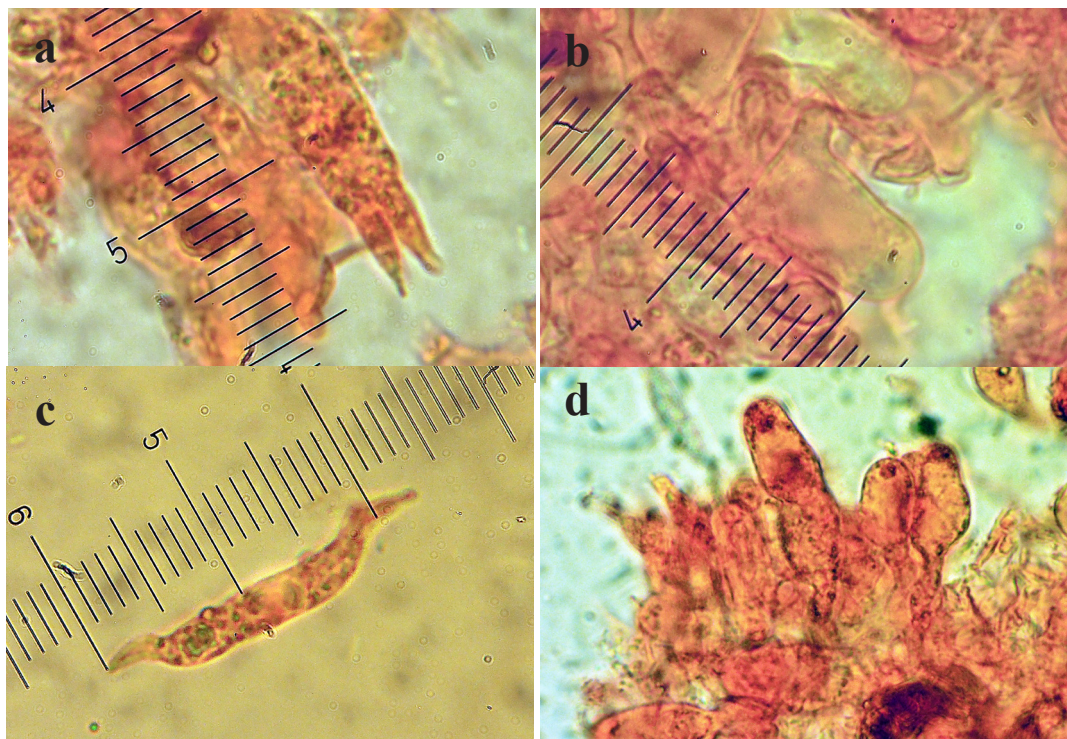
Hyfen: 2,5–3,5(–4) μm , hyalien, gesploos, bestaande uit langgerekte, niet opgezwollen compartimenten.

Basidia: subgloboos tot breed ellipsoïd, 9–15(–18) $\times$ 7,5–11 μm , frequent gesteeld maar regelmatig ook pleuraal of papilvormig. Bij de overgang naar de sterigmen ogenschijnlijk gesepteerd doordat de sterigmen aan de basis zo dicht bij elkaar staan.

Cystiden: buisvormig, vaak iets gedraaid, niet gemeten maar circa 2 $\times$ de hoogte van de basidia, met korrelige inhoud, korrels opvallend cyanofiel.

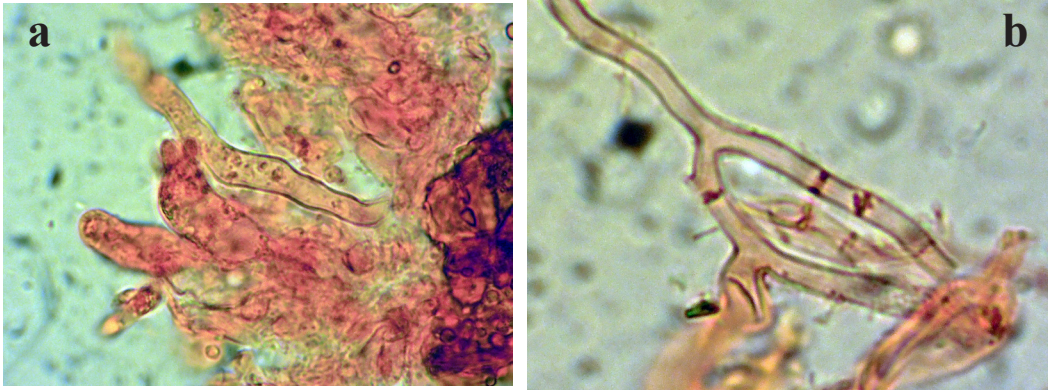
Sterigmen: 4 sterigmen, 7–10 $\times$ 2–3,5, verbreed naar de basis, vaak deels samen opgaand.

Sporen: langgerekt, met iets opwippende uiteinden, spits toelopend (secundaire spoorvorming ?) of met afgeronde uiteinden, regelmatig in paren voorkomend, 15–30 (34,5) $\times$ 2,5–4,5 μm , geen repeterende sporen waargenomen.

Figuur 2. a. Basidium met typerende vorm; b. Kubusvormig basidium; c. Spore (één maatstreepje is 1,47 μm); d. Gesteelde basidia.

Wat verder opvalt zijn de langgerekte sporen, iets opwippend bij de uiteinden, als ossenhorns, hoewel veel sporen ook afgerond zijn aan de uiteinden. Daarnaast zijn er regelmatig sporen in paren te zien. Het moet niet moeilijk zijn om met die kenmerken een naam te vinden, zou je zeggen. Dat valt echter tegen als je in boeken gaat bladeren omdat je niet weet

Figuur 3 a. Buisvormig cystide met korrelige inhoud; b. Hyfen.

waar te zoeken. Uiteindelijk kwam het ‘aha-moment’ vlak voor het naar bed gaan. Bij het voor de -tigste keer doorbladeren van *Rhizoctonia-forming fungi* van Roberts viel ineens het kwartje bij *Hauerslevia pulverulenta*. En dan de volgende dag (voortschrijdend inzicht...) doorloop je de generasleutel van het Phragmoproject van de NMV en kom je zonder problemen en vele malen sneller op hetzelfde korstje uit. Leermomentje!

Die samengedrukte sterigmen, waardoor de basidia op een zwemmende octopus lijken (mijn associatie), in combinatie met de langgerekte sporen en de cystiden met korrelige inhoud die me - eerlijk gezegd - aanvankelijk niet zo opvielen: wat mij betreft geen twijfel mogelijk! Maar toch maar even overleggen met de experts, in dit geval Roeland Enzlin en Ida Bruggeman. Ook zij kwamen tot dezelfde conclusie. Jammer dat er te weinig materiaal was om de cystiden nog eens goed in beeld te brengen met Katoenblauw.

Hauerslevia pulverulenta (synoniem: *Sebacina pulverulenta*) werd voor het eerst beschreven door Hauerslev, die deze soort bij het geslacht *Sebacina* onderbracht vanwege de tremelloïde basidia en het voorkomen van cystiden. Roberts plaatste de soort, nadat hij deze een aantal maal had gevonden en bestudeerd, (voorlopig) in een eigen geslacht, omdat hij geen septen kon ontdekken in de basidia en meer overeenkomsten zag met het geslacht *Ceratobasidium* of *Ceratosebacina*, die eenzelfde soort hymeniale structuur, hyfen en (soms ook) gesteelde basidia hebben. Tot nader onderzoek is de positie van dit geslacht nog onduidelijk.

Foto's door de auteur.

Literatuur

- Hansen, L. & H. Knudsen (ed.) 1997. Nordic macromycetes Vol. 3. Heterobasidioid, Aphyllophoroid and Gastromycetoid Basidiomycetes. Nordsvamp, Kopenhagen.
- Hauerslev, K. 1976. New and rare Tremellaceae on record from Denmark. *Friesia* 11(2): 94–115.
- Jülich, W. 1984. Die Nichtblätterpilze, Gallertpilze und Bauchpilze. Kleine Kryptogamenflora Band IIb/1. Gustav Fischer Verlag, Stuttgart.
- Roberts, P. 1998. *Hauerslevia*: A new genus in the effused heterobasidiomycetes. *Crypt. Mycol* 19(4): 277–280.
- Roberts, P. 1999. *Rhizoctonia-forming fungi*. A taxonomical guide. Royal botanic gardens, Kew.
- Van de Put, K. 1999. *Hauerslevia pulverulenta* (Hauerslev) P. Roberts, een poederig gloeocystidenwasje uit Nismes. *AMK Mededelingen*, 99(2), 53–54.